

**ФРЕЙМОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТУ ЖИТТЯ
(НА МАТЕРІАЛІ «АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО
СЛОВНИКА» [УКЛАДАЧ – К. Т. БАРАНЦЕВ])**

**Степанов В.В.
Україна, м. Суми**

У статті розглядається процес фреймового моделювання концепту ЖИТТЯ, який здійснюється за формулою «поняття – пропозиція – слот» за допомогою схем базових фреймів (предметного та посесивного) шляхом аналізу глибинної структури прислів'їв англо-українського паралельного корпусу паремій, представлених в «Англо-українському фразеологічному словнику» (укладач – К. Т. Баранцев). Наводяться ілюстративні схеми фреймової моделі досліджуваного концепту, а також відповідні засоби вербалізації його складових елементів.

Ключові слова: *концепт, фрейм та його структура, базові фрейми, прислів'я, глибинна структура прислів'я (тема, рема), корпус, паралельний корпус.*

В статье рассматривается процесс фреймового моделювання концепта ЖИЗНЬ, который осуществляется по формуле «понятие – пропозиция – слот» при помощи схем базовых фреймов (предметного и посесивного) путём анализа глубинной структуры пословиц англо-украинского параллельного корпуса паремий, представленных в «Англо-украинском фразеологическом словаре» (составитель – К. Т. Баранцев.) Приводятся иллюстративные схемы фреймовой модели исследуемого концепта, а также соответствующие средства вербализации его составных элементов.

Ключевые слова: *концепт, фрейм и его структура, базовые фреймы, пословицы, глубинная структура пословицы (тема, рема), корпус, параллельный корпус.*

The article deals with the process of producing frame models of the LIFE concept implemented according to the formula «idea – proposition – slot» by means of basic frame schemes (subjective and possessive ones) through analyzing the inner structure of proverbs within an English-Ukrainian parallel proverb corpus, taken from «English-Ukrainian phraseological dictionary» (by K. T. Barantsev). The article also presents illustrative frame-model schemes of the studied concept as well as corresponding means that verbalize its elements.

Key words: *concept, frame and its structure, basic frames, proverbs, inner proverb structure (theme, rheme), corpus, parallel corpus.*

Постановка проблеми. Одним із провідних напрямів сучасних когнітивних досліджень є вивчення структурованих знань, які подаються у вигляді особливих когнітивних моделей – фреймів. У рамках цього дослідження фрейм використовується як засіб узагальненої візуальної

схематизації концепту, що розглядається та моделюється на матеріалі релевантних паремійних джерел, зібраних у єдину систему дослідницько-ілюстративних ресурсів – корпус.

Вивчення фреймової репрезентації знань має усталені традиції (Р. Абельсон, С.А. Жаботинська, М. Мінський, Н.В. Таценко, Ч. Філлмор, Р. Шенк та ін.), що у поєднанні з відомою теоретичною базою для створення та застосування лінгвістичних корпусів (П. Бейкер, Е. Вільсон, Е. Гарді, Т. МакІнері та ін.) уможлиблює їхнє комбінування з метою фреймового моделювання концептів на сформованому паремійному корпусі текстів. Водночас, з позицій когнітивної лінгвістики й пареміології важливим вважається питання, яким чином можливо сконструювати та відтворити у графічному вигляді фреймову модель концепту ЖИТТЯ саме на матеріалі прислівних одиниць корпусу.

Виклад основного матеріалу. Сучасна когнітивна лінгвістика постає наукою, яка вивчає способи отримання, обробки, зберігання та використання вербалізованих знань. Це – знання про мову як таку, а також про відображену за допомогою неї картину світу.

Під картиною світу у найбільш загальному сенсі розуміють упорядковану сукупність знань про дійсність, що сформувалася в суспільній, груповій або індивідуальній свідомості [9, с. 51]. Картина світу, у свою чергу, поділяється на такі види, як *об'єктивно існуюча, когнітивна та мовна картини світу*.

Об'єктивно існуюча картина світу виступає об'єктом пізнавальної діяльності людини, унаслідок чого в індивідуальній або колективній свідомості формується когнітивна картина світу як ментальний образ дійсності, результат безпосереднього чуттєвого та раціонального світосприйняття.

Найбільш значущі елементи *когнітивної картини* світу знаходять своє відображення у мовній картині світу, під якою розуміють всю інформацію про зовнішній і внутрішній світ, що закріплюється у живій розмовній мові. *Мовна картина світу* виступає опосередкованою картиною світу, оскільки вона лише вербально фіксує існуючі в людській свідомості результати осмислення фактів реальної дійсності та омовлює так звані концепти.

Концепт є одним із центральних понять когнітивної лінгвістики, проте єдиного визначення концепту не існує. Складність у трактуванні поняття концепту зумовлена кількома обставинами. *По-перше*, концепт є міждисциплінарним утворенням і використовується в багатьох науках. *По-друге*, власне феномен самого концепту є складним і багатовимірним. У

зв'язку з цим, концепти на сучасному етапі вивчаються з позицій психологічного, логічного, філософського, культурологічного та інтегративного підходів [8, с. 54-57]. Водночас, термін «концепт» використовується також в окремих галузях сучасного мовознавства – лінгвокультурології та когнітивній лінгвістиці. У кожній з них термін отримує власну інтерпретацію, що зумовлює певну тенденцію розмежовувати когнітивний і лінгвокультурологічний підходи до визначення концепту [8, с. 58].

У відповідності з когнітивним напрямом (А.П. Бабушкін, М.М. Болдирєв, О.С. Кубрякова, З.Д. Попова, Й.А. Стернін) концепт розглядається у рамках понять знання та пізнання і визначається як ментальне утворення, своєрідний фокус знань про світ, когнітивну структуру, що охоплює різносубстратні одиниці оперативної свідомості.

Представники лінгвокультурологічного підходу (Н.Д. Арутюнова, А. Вежицька, С.В. Воркачов, В.І. Карасик, М.В. Піменова, Г.Г. Слишкін, Ю.С. Степанов) вивчають концепт у межах діади «мова – культура» як елемент свідомості. При цьому в центрі уваги постає його національно-культурна своєрідність та унікальна цінність для конкретної спільноти.

У даному дослідженні концепт розглядається з позицій когнітивного підходу як дискретне ментальне утворення, базова одиниця мисленнєвого коду людини з відносно упорядкованою внутрішньою структурою, що складає результат пізнавальної (когнітивної) діяльності особистості та суспільства, несучи комплексну, енциклопедичну інформацію про певний предмет або явище, про інтерпретацію такої інформації суспільною свідомістю та про відношення суспільної свідомості до певного явища або предмета [9, с. 34].

Не менш складною і важливою у теорії концептуальних досліджень постає проблема типології концептів, оскільки навіть у межах одного підходу різні автори пропонують відмінні критерії їхньої класифікації. Відтак, дослідники виокремлюють мисленнєві картини, схеми, гіпероніми, фрейми, інсайти, сценарії (скрипти), калейдоскопічні концепти, почуттєві образи, уявлення, поняття, прототипи, пропозиції, гештальти, ідеї, символи тощо [9, с. 117-119; 2, с. 43-67; 7, с. 8; 11, с. 5]. При цьому кожний тип концепту має власні особливості, що диференціюють його з-поміж інших концептів, обумовлюючи його роль для репрезентації картини світу.

З позицій пропонованого дослідження заслуговує на увагу питання визначення фрейму як різновиду концепту. Так, М. Мінський вважає фрейм особливою структурою даних для когнітивної репрезентації стереотипних ситуацій у рамках загального контексту знань про світ,

тобто мінімально структурованою необхідною інформацією, яка однозначно визначає певний клас предметів [15, с. 212]. Ч. Філлмор використовує поняття фрейму на позначення системи концептів, пов'язаних таким чином, що для розуміння кожного з них важливо розуміти цілісну структуру, до складу якої вони входять [13, с. 123].

У свою чергу, М.М. Болдирєв розуміє фрейм як одиницю знань, яка організована навколо концепту і містить у собі дані про суттєве, типове і можливе для цього концепту в рамках певної культури [3, с. 5].

О.А. Селіванова відзначає, що фрейм у когнітивній лінгвістиці застосовується для фіксації вербально-невербальної інформації у вигляді структури інформаційних даних, у якій відображені набуті емпіричним шляхом знання про певну стереотипну ситуацію і про текст, який її описує [10, с. 101].

Зазначені дефініції зумовлюють інтерпретацію фрейму як певну універсальну категорію, що об'єднує різноманітні знання людини та її досвід; упорядковану репрезентацію певної ситуації дійсності; структуру, що вміщує в собі мовні та позамовні знання про поняття або стереотипну ситуацію.

Будь-який фрейм (за М. Мінським) графічно репрезентується як мережа вузлів та зв'язків між вузлами [15, с. 212]. Серед вузлів фрейму виокремлюються поняття та слоти. Поняття є вершинними вузлами, являючи собою основні, незмінні елементи фрейму. Рівень, що містить поняття, умовно називається верхнім, або ядром фрейму. Нижчий рівень складається із вузлів, інформація в яких є непостійною, тобто змінною в залежності від ситуації. Такі вузли називаються слотами, терміналами, або периферією. Основу для розуміння стереотипної ситуації задають поняття, які за допомогою зв'язків-пропозицій з'єднуються зі слотами. Конкретизуючи слоти й узгоджуючи їх із поняттями, можна дійти до розуміння цілком визначеної ситуації.

Фрейм як окремий тип концепту актуалізує питання методології його дослідження. Так, С.А. Жаботинська говорить про доцільність використання тезаурусного методу, який, зазвичай, застосовується для побудови концептуальних моделей словників-тезаурусів [5, с. 76-80]. Зокрема, для фреймового моделювання концептів вона пропонує використовувати пропозиції п'яти базових фреймів (предметного, акціонального, посесивного, ідентифікаційного та компаративного), що представлені відповідними схемами.

У межах даного дослідження фреймове моделювання концептів спирається на паремії – народні висловлювання, що втілюють у собі афористичне, усталене, узагальнене та повчальне відтворення інформації про традиційні цінності та погляди, ґрунтовані на життєвому

досвіді народу, в максимально стислій формі [6, с. 16]. Іншими словами, подібні висловлювання є прислів'ями.

Прислів'я як об'єкт дослідження пареміології інтегрують у собі дві важливі риси – план вираження та план змісту. План вираження виступає поверхневою структурою паремії, що передбачає синтаксичне членування речення-паремії на два окремі смислові блоки: група підмета і група присудка простого речення або два прості речення в межах єдиного складного речення. План змісту, натомість, уособлює глибинну структуру прислів'я, де розгортається інформативний і прагматичний заряд паремії, а відтак її номінативна та комунікативна функції (тема – рема). Інтерпретація теми й реми прислів'я дозволяє зрозуміти, про що йдеться та до чого закликається в паремії, а тому уможлиблюється визначення концепту, закладеного в рамки розглянутого прислів'я. Відтак, глибинна структура паремійних ресурсів має досить потужний потенціал для фреймового моделювання концептів.

З позицій когнітивної лінгвістики, зокрема у напрямку дослідження природи концептів, прислів'я доцільно вивчати цілісно у вигляді суцільної єдності відібраних одиниць, що в сучасному трактуванні розуміється як лінгвістичний корпус. Корпус ідентифікується як електронний набір текстів, який охоплює понад тисячу слів та укладається для максимальної репрезентації певних особливостей досліджуваної мови [12, с. 48-49]. Прислів'я як різновид текстів малого жанру також виступають текстовими одиницями, тому з них можуть укладатися лінгвістичні корпуси.

Будь-який корпус має характерні ознаки, що виокремлюють його серед інших наборів текстів. До базових ознак корпусу відносять, зокрема, *репрезентативність, електронний формат, розмітку, комп'ютерну обробку даних*, багатотисячний склад фразеологізмів [4, с. 26]. Крім того, корпуси укладаються за певними критеріями (мета створення, тип мовних даних, жанр, доступність, паралельність тощо), унаслідок чого виокремлюються конкретні типи корпусів (за метою створення – багатоцільовий, спеціалізований; за типом мовних даних – письмовий, усний, змішаний; за жанром – літературний, фольклорний, драматургічний, публіцистичний тощо). В аспектах фреймового моделювання концептів на базі паремій особливий інтерес становить критерій паралельності, який уможлиблює укладання двомовних корпусів, іменованих як паралельні.

Паралельний корпус являє собою набір текстів мови оригіналу та відповідних текстів мови перекладу [14, с. 276-277]. Характерною ознакою такого корпусу є «вирівняність» – встановлення чіткого зв'язку відповідності між зіставними одиницями оригіналу та перекладу

(реченнями, абзацами, текстами тощо). Подібна зіставна відповідність виступає головною доцільністю застосування паралельних корпусів для фреймового моделювання концептів: з *одного боку*, уможлиблюється наочне виявлення репрезентованого в корпусі концепту, а з *іншого* – стає можливим вдалий відбір влучних вербалізаторів, що ілюструватимуть фреймові слоти змодельованого концепту. Відтак, репрезентативність паремійно-паралельного корпусу в плані відтворення та ілюстрування складових компонентів концепту постає провідним мотивом залучення саме корпусних технологій для фреймового моделювання концептів.

Враховуючи вищенаведені особливості глибинної структури прислів'їв та репрезентативний характер паремійних одиниць паралельних корпусів, отримуємо можливість створення фреймової моделі концепту ЖИТТЯ, що буде здійснюватися у декілька етапів:

1) укладання паралельного корпусу досліджуваних паремій;

2) визначення глибинної структури прислів'їв (тема – рема) в межах укладеного корпусу;

3) використання найбільш часто повторюваної теми й реми, моделювання фреймової структури репрезентованого концепту, де часто повторювана тема виступатиме інструментом утворення слотів, а часто повторювана рема слугуватиме засобом ієрархічного розгалуження фреймової мережі концепту;

4) відтворення у графічному вигляді фреймової моделі концепту за допомогою мереж базових фреймів та наведення ілюстративних засобів вербалізації складових слотів.

Як дослідницький матеріал для фреймового моделювання концепту ЖИТТЯ було сформовано англо-український паралельний корпус паремій на базі даних «*Англо-українського фразеологічного словника*» (укладач – К. Т. Баранцев) (далі – АУФСл) [1], з якого методом суцільної вибірки вилучено набір прислів'їв. Паремії з укладеного корпусу підлягали подальшому дослідженню в плані фреймового моделювання репрезентованого в них концепту ЖИТТЯ.

Аналіз тема-рематичних відношень глибинної структури прислів'їв корпусу уможлиблює виокремлення часто повторюваних рем, що свідчать про те, у яких саме аспектах проявляється життя людини – у сферах стосунків, роботи, формування цінностей та висновків про життя. Водночас, інтерпретація часто повторюваних тем прислів'їв дозволяє з'ясувати, які саме ознаки притаманні окремим сферам людського життя: які риси та норми притаманні людським стосункам, як треба виконувати роботу, які цінності та які висновки формуються у людини впродовж

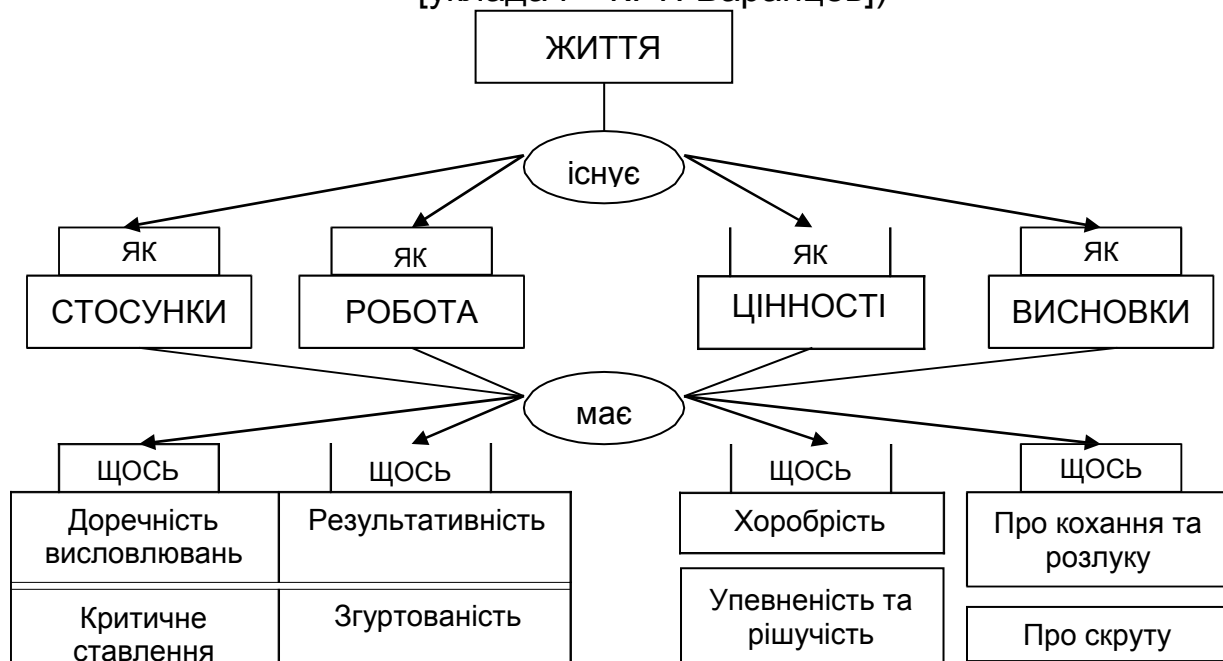
життя. Відтак, ідентифіковані чотири сфери прояву людського життя перетворюються на вищі вузли-слоти ієрархічного розгалуження нижчих вузлів-слотів, останні з яких відтворюють характерні складові ознаки кожного з чотирьох аспектів життя.

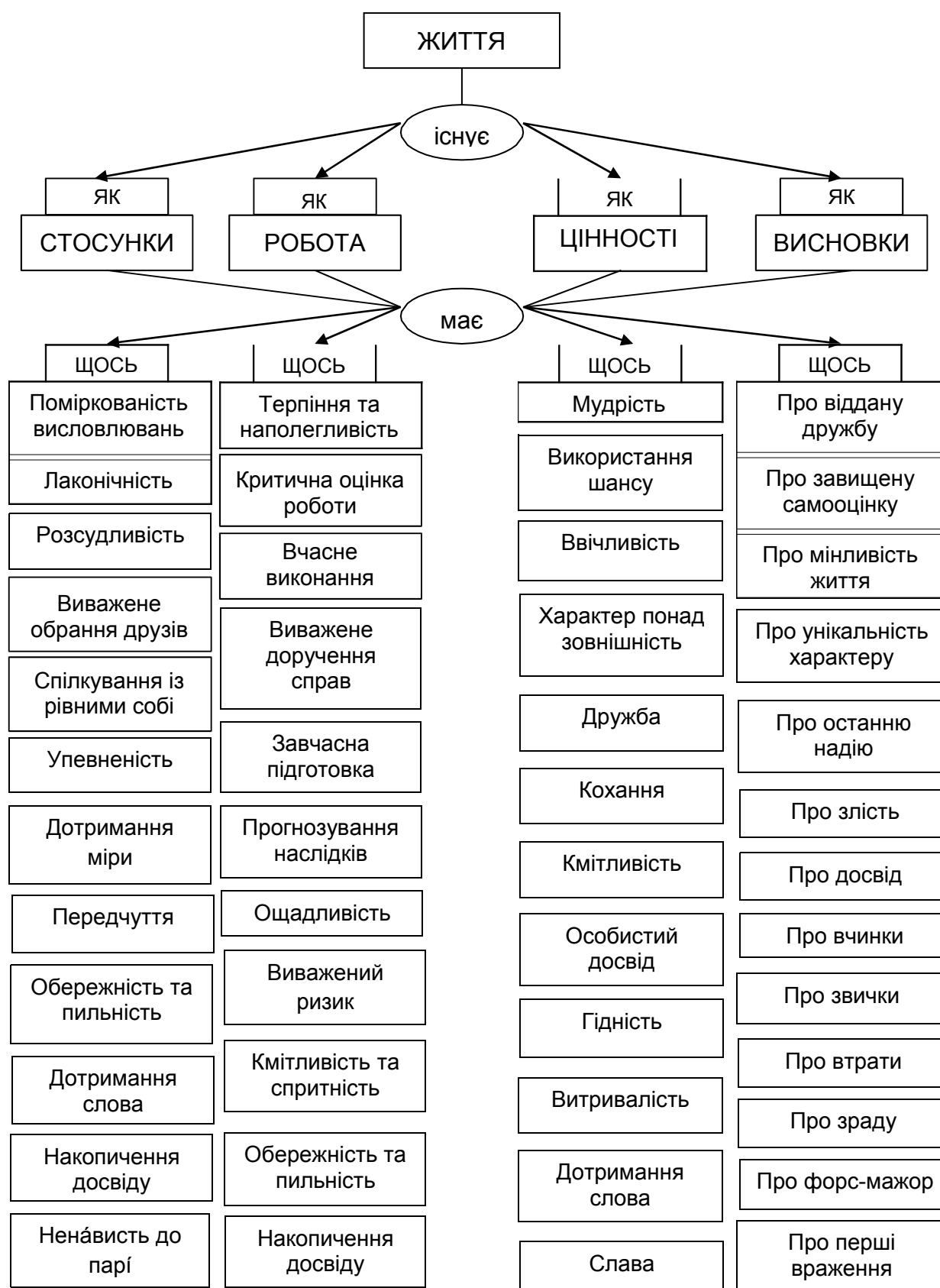
Урахування вищеперелічених тема-рематичних принципів визначення фреймових слотів дозволяє сконструювати фреймову модель концепту ЖИТТЯ, відтворену пропозиціями чотирьох предметних фреймів, які інтегрують в собі аспекти життя: «ДЕЩО (ЖИТТЯ) існує ЯК (СТОСУНКИ, РОБОТА, ЦІННОСТІ та ВИСНОВКИ)», у той час як окремі ознаки конкретних аспектів життя репрезентуються пропозиціями чотирьох посесивних фреймів: «ДЕЩО (СТОСУНКИ) має ЩОСЬ (ДОТРИМАННЯ СЛОВА, САМОКРИТИЧНІСТЬ, ДОРЕЧНІСТЬ ЗАУВАЖЕНЬ, ПОВЕРТАННЯ БОРГІВ, МІНІМАЛЬНА ДОПИТЛИВІСТЬ і т.п.)», «ДЕЩО (РОБОТА) має ЩОСЬ (ЗГУРТОВАНІСТЬ, ЗАВЧАСНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ, ВИВАЖЕНИЙ РИЗИК, КМІТЛИВІСТЬ ТА СПРИТНІСТЬ, ПРАГНЕННЯ ОТРИМАТИ ЗИСК і т.п.)», «ДЕЩО (ЦІННОСТІ) має ЩОСЬ (ГІДНІСТЬ, ВИКОРИСТАННЯ ШАНСУ, ХОРОБРІСТЬ, ДРУЖБА, ЧЕСНІСТЬ і т.п.)» та «ДЕЩО (ВИСНОВКИ) має ЩОСЬ (ПРО КОХАННЯ ТА РОЗЛУКУ, ПРО СКРУТУ, ПРО МІНЛИВІСТЬ ЖИТТЯ, ПРО ВЧИНКИ, ПРО ПЕРШІ ВРАЖЕННЯ і т.п.)».

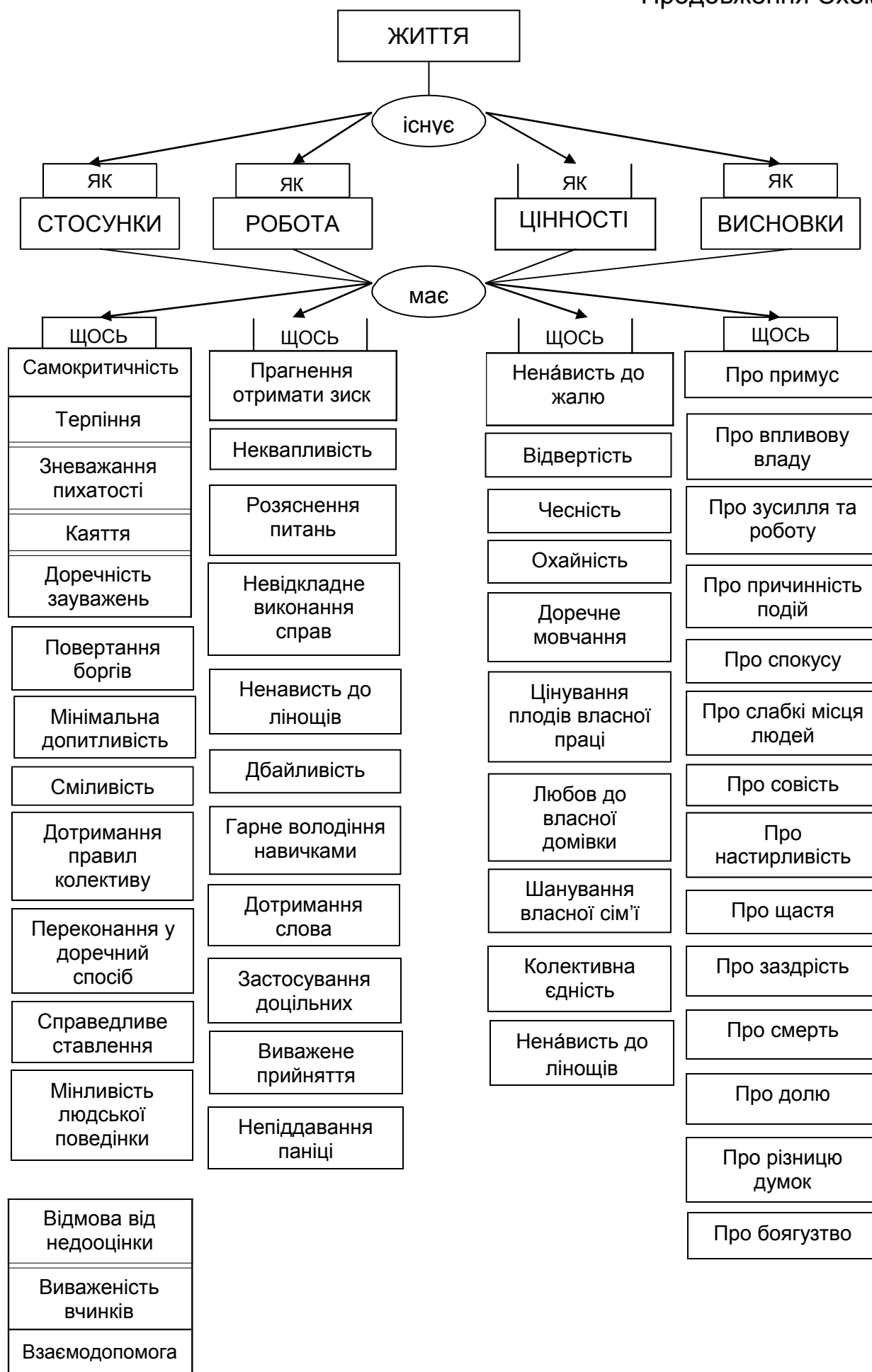
Графічну візуалізацію сконструйованої фреймової моделі концепту ЖИТТЯ представлено на Схемі 1.

Схема 1.

Фреймова модель концепту ЖИТТЯ
(сконструйована на матеріалі паремійно-паралельного корпусу
за даними *Англо-українського фразеологічного словника*
[укладач – К. Т. Баранцев])







Вербалізація фреймових слотів змодельованого концепту ЖИТТЯ здійснюється за допомогою ілюстративних паремій, що репрезентують відповідні вузли фрейму і на основі яких безпосередньо відбувався власне сам процес моделювання. Перелік фрагментів систематизації подібних засобів паремійної вербалізації наведено в Табл. 1.

Таблиця 1.

Фрагменти систематизації засобів паремійної вербалізації змодельованого концепту ЖИТТЯ
(на матеріалі укладеного корпусу прислів'їв, вилучених з
«Англо- українського фразеологічного словника»
(укладач – К. Т. Баранцев [1])

I. Посесивний фрейм «СТОСУНКИ»

Складові посесивного фрейму «СТОСУНКИ»			
Слот (авторська версія)	№ стор. [1]	Паремійна вербалізація (за матеріалами [1])	
Доречність висловлювань	335	First catch your hare.	Не кажи «гоп», поки не перескочиш.
Критичне ставлення	334	Fine words dress ill deeds.	Слова ласкаві, та думки лукаві.
Поміркованість висловлювань	337	First think then speak.	Слово не горобець: вилетить – не впіймаєш.
Лаконічність	777	Promise little, but do much.	Менше говори – більше діла твори.
Розсудливість	24	All are not hunters that blow the horn.	Не все то золото, що блищить.
Виважене обрання друзів	360	A friend in need is a friend indeed.	Друзі пізнаються в біді.
Упевненість	754	Perseverance performs greater works than strength.	Наполегливістю можна зробити більше, ніж силою.

Продовження Таблиці 1

Дотримання міри	347	Fools never know when they are well.	Дурню все мало.
Передчуття	303	An enemy's mouth seldom speaks well.	Від ворога лихого не сподівайся на добре слово.
Обережність та пильність	128	Beware of a silent dog and still water.	У тихому болоті чорти водяться.
Дотримання слова	268	Deliver your words not by number but by weight.	Не кидай слів на вітер.
Накопичення досвіду	1013	A wise man changes his mind; a fool never will.	Мудра людина змінює свою думку, дурень – ніколи.
Самокритичність	347	The fool doth think he is wise, but the wise man knows to be a fool.	Дурень вважає себе розумним, а розумний визнає себе дурнем.
Несприйняття парі	125	Betting is the fool's argument.	Заклад – це доказ дурня.
Терпіння	309	Everything comes to him who waits.	Хто чекати вміє – свого дочекається.
Зневажання пихатості	775	Pride comes before a fall.	Гордість до добра не доведе.
Каяття	238	Confession is the first step to repentance.	Визнання провини – перший крок до розкаяння.
Повертання боргів	246	Creditors have better memories than debtors.	У позикодавців краща пам'ять, ніж у боржників.
Мінімальна допитливість	251	Curiosity killed a cat.	Багато будеш знати – скоро постарієш.
Справедливе ставлення	280	Do not make fish of one and flesh of another.	Стався до всіх справедливо.
Відмова від недооцінки	61	A baited cat may grow as fierce as a lion.	Зацькована кішка може битися, як розлючений лев.
Виваженість вчинків	347	A fool may throw a stone into a well which a hundred wise men cannot pull out.	Дурень у воду камінь кине, а десятеро розумних його не витягнуть.

II. Посесивний фрейм «РОБОТА»

Складові посесивного фрейму «РОБОТА»			
Слот (авторська версія)	№ стор. [1]	Паремійна вербалізація (за матеріалами [1])	
Результативність	303	End crowns the work.	Кінець вінчає діло.
	280	Do not count your chickens before they are hatched.	Курчат восени лічать.
Згуртованість	356	Four eyes see more than two.	Одна голова добре, а дві ще краще.
Терпіння та наполегливість	336	The first step is the only difficulty.	Важкий лише перший крок.
Критична оцінка роботи	360	A friend's frown is better than a fool's smile.	Не шануй підтакувача, шануй суперечника.
Вчасне виконання	297	Early start makes easy stages.	Раніш почнеш – раніш закінчиш.
Ставлення до роботи (недбалість)	307	Everybody's business is nobody's business.	У семи няньок дитина без носа.
Завчасна підготовка	351	Forewarned, forearmed.	Заздалегідь попереджений – заздалегідь озброєний.
Прогнозування наслідків	724	Bad beginning makes a bad ending.	Що посієш, те й пожнеш.
Виважений ризик	280	Do not put all your eggs in one basket.	Не ризикуй всім, будь обачним.
Кмітливість та спритність	336	First come, first served.	Ранні пташки росу п'ють, а пізні слізки ллють.
Неквапливість	347	A fool always rushes to the fore.	Поперед батька в пекло не лізь.
Роз'яснення питань	124	Better ask than go astray.	Хто питає, той не блукає.
Невідкладне виконання справ	176	Business first, pleasure afterwards.	Спочатку справи, потім розваги.
Ненависть до лінощів	180	Idleness is the mother of all evil.	Без діла псується сила.

Продовження Таблиці 1

Дбайливість	193	Careless shepherds make many a feast for the wolf.	У недбайливого чабана вовки завжди ситі.
Гарне володіння навичками	203	Catching fish is not the whole of fishing.	Танцювати – не тільки в різні боки взятися.
Дотримання слова	124	Better never begin than never make an end.	Узявся за гуж – не кажи, що не дуж.
Виважене прийняття рішень	280	Do not change horses in midstream.	Не слід робити докорінних змін в неслухний час.

III. Посесивний фрейм «ЦІННОСТІ»

Складові посесивного фрейму «ЦІННОСТІ»			
Слот (авторська версія)	№ стор. [1]	Паремійна вербалізація (за матеріалами [1])	
Хоробрість	211	Cheek brings success.	Чия відвага, того й перемога.
Упевненість та рішучість	754	Perseverance performs greater works than strength.	Наполегливістю можна зробити більше, ніж силою.
Мудрість	1013	Wisdom is the better part of valour.	Мудрість – найкраща політика.
Використання шансу	355	Fortune is good to him who knows how to make good use of her.	Щастя посміхається тому, хто уміє його добре використати.
Ввічливість	315	Fair and softly go far in a day.	Ввічливістю і лагідністю можна досягти багато.
Дружба	125	Between friends all is common.	Для милого друга і вола з плуга.
Кохання	631	Love is neither bought nor sold.	Любов не купиш і не продаси.
Кмітливість	1024	A word is enough to the wise.	Мудрому тільки кивни – він і здогадається.

Продовження Таблиці 1

Особистий досвід	1014	Wit bought is better than wit taught.	Досвід вчить краще, ніж повчання.
	312	Experience is the mother of wisdom.	Життєвий досвід – основа мудрості.
Гідність	61	A bad wound is cured, not a bad name.	Краще втратити життя, ніж добре ім'я
	125	Better to die on one's feet than to live on one's knees.	Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах.
Витривалість	20	Adversity overcome is the greatest glory.	Той герой, хто здолав біду.
Дотримання слова	120	Be slow to promise and quick to perform.	Краще не обіцяти, як слова не здержати.
Відвертість	124	Better an open enemy than a false friend.	Краще відвертий ворог, ніж зрадливий друг.
Чесність	216	A clean fast is better than a dirty breakfast.	Краще бідніше, але чесніше.
Охайність	220	Clothes make the man.	Одяг робить людину.
Доречне мовчання	121	Be swift to hear, slow to speak.	Більше слухай, а менше говори.
Любов до власної домівки	304	An Englishman's house is his castle.	Мій дім – моя фортеця.
Колективна єдність	987	The voice of the people is the voice of God.	Голос народу – голос Божий.

IV. Посесивний фрейм «ВИСНОВКИ»

Складові посесивного фрейму «ВИСНОВКИ»			
Слот (авторська версія)	№ стор. [1]	Паремійна вербалізація (за матеріалами [1])	
Про кохання та розлуку	15	Absence makes the heart grow fonder.	Розлука зміцнює любов.
Про скруту	20	Adversity is a good discipline.	Біда всього навчить.

Продовження Таблиці 1

Про завищену самооцінку	20	Advice when most needed is least heeded.	Пораду не слухають тоді, коли вона найбільш потрібна.
Про мінливість життя	21	After a storm comes a calm.	Після горя радість.
Про унікальність характеру	24	All bread is not baked in one oven.	Не всі люди однакові. Не можна всіх стригти під один гребінець.
Про останню надію	26	All is not lost that is in peril.	Загроза – ще не загибель.
Про злість	32	An angry man opens his mouth and shuts his eyes.	Розлючена людина втрачає розум і дає волю язика.
Про досвід	37	Art is long, life is short.	Вік живи, вік учись.
Про вчинки	43	As you sow, you shall mow.	Що посієш, те й пожнеш.
Про звички	59	A bad custom is like a good cake, better broken than kept.	Бійся поганої звички як ворога.
Про втрати	124	Better cut the shoe than pinch the foot.	Краще розрізати черевик, ніж втратити ногу. З двох лих вибирай менше.
Про зраду	124	Better be stung by a nettle than pricked by a rose.	Краще, щоб тебе ужалила кропива, ніж уколола троянда.
Про перші враження	40	Like carpenter, like chips.	По роботі пізнати майстра. Який Сава, така й слава.
Про примус	136	The bird that can sing and will not sing must be made to sing.	Хто вміє щось робити, але не хоче, того примушують.
Про зусилля та роботу	205	A cat in gloves catches no mice.	Без труда – нема плода.
Про причинність подій	310	Every why has a wherefore.	Усе має свою причину.

Продовження Таблиці 1

Про слабкі місця людей	207	A chain is no stronger than its weakest link.	Міцність ланцюга визначається міцністю його слабшої ланки.
	308	Every man has his faults.	І на сонці є плями.
Про совість	217	A clear conscience is a coat of mail.	Хто чисте сумління має, спокійно спати лягає.
Про настирливість	239	A constant guest is never welcome.	Якщо часто заглядати, то почнеш набридати.
Про щастя	239	A contented mind is a continual feast.	Кому легко на серці, до того увесь світ сміється.
Про заздрість	244	A covetous man is good to none but worst to himself.	Зажерлива людина – усім ворог, а собі – найбільший.
Про смерть	266	Death is the grand leveler.	Усі рівні перед лицем смерті.
Про долю	308	Every heart knows its own bitterness.	У кожного своє горе.
Про різницю думок	309	Every man to his taste.	На смак товариш не всяк.
Про боягузтво	325	Fear breeds terror.	У страху великі очі.

Висновки. Сконструйована у дослідженні на основі тематичних відношень глибинної структури прислів'їв паремійно-паралельного корпусу фреймова модель концепту ЖИТТЯ дозволяє дійти висновку, що концепти, репрезентовані в корпусі паремій, зазвичай моделюються схемами предметних та посесивних фреймів, перші з яких інтегрують у собі сфери існування концепту, а останні – характерні риси виявлення даного концепту у відповідних сферах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-український фразеологічний словник / Укладач – К.Т. Баранцев. – 2-ге вид., випр. – К.: Товариство «Знання», КОО, 2005. – 1056 с. (Anhlo-ukrayins'kyu frazeolohichnyy slovnyk / [Uklad. K.T. Barantsev]. – 2-ге vyd., vupr. – K.: Tov. «Znannya», КОО, 2005. – 1056 s.).
2. Бабушкин А.П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка, их личностная и национальная специфика: дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 / А.П. Бабушкин. – Воронеж, 1997. – 330 с. (Babushkin A.P. Tipy konceptov v leksiko-frazeologicheskoy semantike jazyka, ih lichnostnaja i nacional'naja specifika: dis. ... d-ra filol. nauk: 10.02.19 / A.P. Babushkin. – Voronezh, 1997. – 330 s.).
3. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика: Курс лекций по английской филологии / Н.Н. Болдырев. – Изд. 2-е. – Тамбов: Изд-во Тамбовского ун-та, 2001. – 123 с. (Boldyrev N.N. Kognitivnaja semantika: Kurs lekcij po anglijskoj filologii / N.N. Boldyrev. – Izd. 2-e. – Tambov: Izd-vo Tambovskogo un-ta, 2001. – 123 s.).
4. Грудева Е.В. Корпусная лингвистика / Е.В. Грудева. – М.: Изд-во «ФЛИНТА», 2012. – 165 с. (Grudeva E.V. Korpusnaja lingvistika / E.V. Grudeva. – M.: Izd-vo «FLINTA», 2012. – 165 s.).
5. Жаботинская С.А. Онтологии для словарей-тезаурусов: лингвокогнитивный подход / С.А. Жаботинская // Филологічні трактати. – 2009. – Т. 1. – №2. – С. 76-80 (Zhabotinskaja S.A. Ontologii dlja slovarej-tezaurusov: lingvokognitivnyj podhod / S.A. Zhabotinskaja // Filologichni traktati. – 2009. – T. 1. – №2. – S. 76–80).
6. Колоїз Ж.В. Українська пареміологія: Навчальний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Ж.В. Колоїз, Н.М. Малюга, Н.М. Шарманова. – Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2014. – 349 с. (Koloyiz Zh.V. Ukrayins'ka paremiolohiya: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv filolohichnykh spetsial'nostey vyshchych navchal'nykh zakladiv / Zh.V. Koloyiz, N.M. Malyuha, N.M. Sharmanova. – Kryvyi Rih: Kryvoriz'kyu Pedagogichnyy instytut DVNZ «Kryvoriz'kyu natsional'nyy universytet», 2014. – 349 s.).
7. Пименова М.В. Душа и дух: особенности концептуализации / М.В. Пименова. – Кемерово: Изд-во «Графика», 2004. – 386 с. (Pimenova M.V. Dusha i duh: osobennosti konceptualizacii / M.V. Pimenova. – Kemerovo: Izd-vo «Grafika», 2004. – 386 s.).
8. Пименова М.В. Концептуальные исследования. Введение: Учебное пособие / М.В. Пименова, О.Н. Кондратьева. – М.: Изд-во «ФЛИНТА: Наука», 2011. – 176 с. (Pimenova M.V. Konceptual'nye issledovanija. Vvedenie: Uchebnoe posobie / M.V. Pimenova, O.N. Kondrat'eva. – M.: Izd-vo «FLINTA: Nauka», 2011. – 176 s.).
9. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М.: Изд-во «АСТ: Восток–Запад», 2007. – 314 с. (Popova Z.D. Kognitivnaja lingvistika / Z.D. Popova, I.A. Sternin. – M.: Izd-vo «AST: Vostok–Zapad», 2007. – 314 s.).
10. Селиванова Е.А. Когнитивная ономазиология / Е.А. Селиванова. – К.: Изд-во Украинского филосомиологического центра, 2000. – 248 с. (Selivanova E.A. Kognitivnaja onomasiologija / E.A. Selivanova. – K.: Izd-vo Ukrainского filosociolrgicheskogo centra, 2000. – 248 s.).

11. Слышкин Г.Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты: автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 / Г.Г. Слышкин. – Волгоград,

2004. – 39 с. (Slyshkin G.G. Lingvokul'turnye koncepty i metakoncepty: avtoref. dis. ... d-ra filol. nauk: 10.02.19 / G.G. Slyshkin. – Volgograd, 2004. – 39 s.).

12. Baker P. A Glossary of Corpus Linguistics / P. Baker, A. Hardie, T. McEnery. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. – 187 p.

13. Fillmore Ch. An Alternative to Checklist of Theories of Meaning / Ch. Fillmore, J. Charles // Proceedings of the First Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society. – Berkeley, 1975. – P. 123–131.

14. Lüdeling A. Corpus Linguistics. An International Handbook / A. Lüdeling, M. Kytö. – Berlin: Walter de Gruyter, 2008. – 1353 p.

15. Minsky M. A Framework for Representing Knowledge / M. Minsky // The Psychology of Computer Vision / ed. P.H. Winston. – New York: McGraw-Hill, 1975. – P. 211–277.

Вихідні дані про статтю:

Степанов В.В. Фреймове моделювання концепту ЖИТТЯ (на матеріалі «Англо-українського фразеологічного словника» [укладач — К.Т. Баранцев]) / В.В. Степанов // Наукові студії – XXI (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ). Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка. — 2015. — Том 8, випуск 6. — С. 102–120.

Повна назва журналу:

НАУКОВІ СТУДІЇ – XXI (культура, освіта – антропоцентричні парадигми і сучасний світ). Філософія. Філологія. Педагогіка. Економіка. — Випуск 6 (Том 8) / Редколегія: Р.В. Болдирев (головний редактор, голова редколегії) та ін. — К.: Вид-во «МІЛЕНІУМ», 2015. — Вип. 6 (Том 8). — XII с.+ 504 с.